

MERZIFON CÖNKÜ

Metin HAKVERDİOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi, metin.hakverdioglu@amasya.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9674-3292

Hakverdioğlu, Metin. “Merzifon Cönkü” idil, 57 (2019 Mayıs): s. 543-558. doi: 10.7816/idil-08-57-02

Öz

Amasya'nın en büyük ilçesi olan Merzifon yüzyıllar boyunca önemli bir kültür merkezi olmuştur. Bu merkez, edebî hayatımızın şekillenmesinde oldukça önemli bir yer işgal etmiş ve pek çok şaire ve şiiir sanatını sevene yurt olmuştur. Merzifon'un Amasya'dan farkı bir kasaba olması ve halk ile divan şiiirini bir arada yoğurabilecek bir konuma sahip olmasıdır. Çorum, Kastamonu, Sinop, Samsun gibi merkezlerin yolu üzerinde büyük bir yerleşim yeri olmak onu bu konuma getirmiştir. Kasaba, âdetâ halk şairlerinin güzergahında bir dinlenme, soluklanma hanı görevi yapmıştır. Özellikle on sekizinci ve on dokuzuncu yüzyılda yaşayan şairlerin bu çevrede uğramak zorunda kaldıkları bir menzil olması, Merzifon'u şairlerin ve şiiir severlerin merkezi haline getirmiştir. Dertli, Emrah, Nûrî, Aşık Ömer gibi önemli isimler Eyüp Sabrî gibi Merzifonlu şairlerin davetine icabet etmiş, merkezin sanat hayatına renk katmışlardır. Elimizde bulunan ve Merzifon Cönkü adını verdiğimiz el yazması eser işte bu ortamın doğurduğu nadide bir kaynaktır. Kendi kütüphanemize Merzifon'dan dahil ettiğimiz bu eserin en ilginç yönü, halk ve divan şiiirlerini eşit olarak kaydetmesidir. İçerisinde Bâkî gibi büyük divan şairinden şiiir olduğu gibi, halk şairlerinin aruzla yazılmış onlarca şiiiri de vardır. Diğer taraftan, maniden koşmaya onlarca hece şiiiri de bu cönkte bir araya getirilmiştir. Toplamda otuz iki şairden 161 şiiir ihtiva eden cönk, Tokatlı Nûrî'nin şiiirlerine ağırlık vermiştir. Şiiirler, hece ile yazılmış koşma ve mani; aruzla yazılmış divan, sema'î, kalendarî, satranç, gazel, güfte gibi nazım şekillerindedir. Cönkte, toplam 98 aruz şiiirine karşılık, 63 hece şiiiri mevcuttur. Çalışmamızda, Merzifon Cönkünün özelliklerini ve içerdiği şiiirlerin ilk nazım birimlerini sunmayı amaçlamaktayız.

Anahtar Kelimeler: Merzifon Cönkü, divan şiiiri, halk şiiiri, cönk, hece ölçüsü, aruz ölçüsü

Giriş

Türk edebiyatı bin yılı aşkındır iki temel kaynaktan doğmaktadır: halk şiiri ve divan şiiri. Bu iki kaynak karşılaştıkları gündün beri birbirini etkilemiş ve yeni edebî ürünler ortaya koymakta birbirine yardımcı olmuştur. Bazen divan şairleri türküler yazarak veya maniden ilham alıp tuyuğ gibi nazım şekilleri üreterek halk şiirine yaklaşmış; bazen halk şairi sema'i, divan, kalenderi, satranç gibi aruzun belli kalıbı ile yazılan şiirlere meylederek divan şiirine gönül vermiştir. Bu iki şiir akımını birbirini küçümseyen şiir dalları olarak gösterenlerin aksine, bu akımların ortak yönleri yüzyıllar geçtikçe artmış ve on sekiz, on dokuzuncu yüzyıllarda en yakın ve ortak şiir dünyası ortaya konmuştur. Cönkler ve mecmualara giren şiirler artık hece veya aruz diye ayrılmamış, divan şairinden de halk şairinden de örnekler kaydedilmiştir. Özellikle Anadolu'nun edebî muhiti canlı olan yerlerde bu birliktelik en üst seviyeye çıkmıştır.

Amasya ve yöresi cönkler yönünden zengin bir muhit olarak bilinir. Bu cönklerden birini Prof. Dr. Şahin Köktürk (2007), Cönklerden Bir Cönk Amasya Cönkü adıyla yayımlamıştır. Bu eserde Âşık Kerem'in Kerem ile Aslı hikâyesi yanında Ahmedî, Âşık Boran, Âşık Ömer, Derviş Dede, Gevherî, Karacaoğlan, Kul Mustafa, Nazîfî, Sırrî gibi şairlerden şiirler bulunmaktadır.

Merzifon, edebî muhiti ve edebiyatçıları misafir etmesi ile meşhur Anadolu kasabalarından birisidir. Bu merkezde her dönem şair ve şiir baş tacı edilmiş, beğenilen şiirler kayıt altına alınmıştır. Elimizde bulunan Merzifon Cönkü adını verdiğimiz eser de bu hassasiyetin bir örneğidir.

Merzifon Cönkü, esas itibarıyla divan ve halk şiiri kardeşliğinin gözle görülen bir numunesidir. İçindeki şiirlerin yarısının aruzla, yarısının da heceyle yazılmış olması; divan ve halk şairlerini bir arada sunması hasebiyle bu adlandırmayı hak etmektedir. Aşağıda sebeplerini açıklayacağımız gibi bu eser münbit bir muhitin ürünüdür. Bu muhit, kendi şiir dünyası yanında etraftan davet edilen şairlerle zenginleşmiş ve güzel eserler ortaya koymuştur. Geleneğin emrettiği şekilde bu meclislerin verimi olan şiirler de cönklerde kayda geçirilmiştir.

Ele aldığımız ve şahsî kütüphanemizde olan bu cönk, tanınan şairlerin bilinen şiirlerini kaydetmesi yanında, adı henüz duyulmamış şairlere ve onların şiirlerine de yer vermektedir. Yine de bu cönkü orijinal kılan en temel vasfı, divan ve halk şiirini kardeş kılması ve aruz ile hece şiirlerini eşitlemesidir, diyebiliriz.

Cönkler ve mecmualar tam olarak incelenmeden tam bir Türk edebiyatı tarihi yazılamaz diyen Prof. Dr. M. Fatih Köksal (2016:169)'ın MESTAP adlı Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi tanıtım yazısında, bizim elimizdeki cönkle de bire bir örtüşen şu bilgilere yer verilmektedir: "Şiir mecmualarında pek çok şairin (bazılarında sadece birkaç şairin) türlü nazım şekillerindeki şiirleri -genellikle- bir sıra, esas gözetilmeden bir araya getirilmiştir. En büyük etken derleyicinin "zevk"idir. Şairler değişik yüzyıllardan, farklı mezhep ve meşreplerden; şiirler değişik nazım şekillerinden, muhtelif uzunluklarda hatta Türkçenin yanı sıra Farsça veya Arapça olabilir. Kimi şiir mecmualarını derleyicilerinin kendileri de şairdir ve mecmuaya kendi şiirlerinden örnekler de alırlar. Mecmuaların çoğu bizzat derleyicisinin kaleminden çıkmışken, yani mürettip (derleyici) aynı zamanda müstensihken kimi mecmuaların müstensah nüsha olduğu fark edilir. Sipariş üzerine istinsah edilmiş ya da doğrudan müstensihhin kendisi beğendiği bir şiir mecmuasını çoğaltmış olabilir" (Köksal, 2019: 2).

Bizim ele aldığımız cönk de Merzifon'da yaşamış olan bir şairin zevkine uygun olarak topladığı şiirlerden oluşmaktadır. Ancak bu zevke devrin diğer şairi ve Merzifon'un ileri gelenlerinden olan Eyüp Sabrî'nin de büyük etkisi olmuştur. Biliyoruz ki Merzifon'un edebî hayatına büyük şairleri- Tokatlı Nûrî gibi- davet eden kişi olarak bu isim öne çıkar. Prof. Dr. Orhan Bilgin (1992)'in bu şair hakkında yaptığı çalışmada verdi bilgilerden de bunu teyit edebilmekteyiz. Yine Köksal'ın dediği gibi elimizdeki cönk belli bir sıra gözetilmeden tasnif edilmiştir. Cönkü düzenleyenin divan şiirine ve aruza daha fazla meyli olduğunu buradaki seçimlerinden anlayabiliyoruz.

Cönk ve mecmuaların tasnifinde ve kataloglanmasında izlenecek yöntemlere örneklik teşkil

eden Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu (Köksal, 2018) benzeri çalışmaların çoğalması hem MESTAP gibi projelerde daha hızlı sonuç alınmasına hem de şahsî kütüphanelerde gizli kalan nüshalara erişimde fayda sağlayacaktır.

Meltem Yılmaz, bu çalışmaların yetersizliğinden bahsederek şu eksikliklere işaret etmektedir: "Fakat cönkler üzerinde henüz sistematik bir çalışma yapılmamış ve cönkler âdeta kendi kaderine terk edilmiştir. Sadece Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan yazmalar.gov.tr adresinde kayıtlı bulunan 571 adet cöngün mevcudiyeti bile üniversitelerimizde yapılan yirmi civarındaki lisansüstü tez çalışması ve yine çok sınırlı sayıdaki diğer akademik çalışmaların nicelik olarak ne kadar yetersiz olduğunu açıklamaya yeter." (Yılmaz, 2016: 167)

Bu çalışma ile bir cönkün daha akademik çalışmaya konu olması amaçlanmıştır.

Cönkün Genel Özellikleri

"Başta halk şairlerinin şiiri olmak üzere çeşitli folklorik bilgilerin kaydedildiği ve uzunlamasına açılan, sırtı dar, ensiz, deri kaplı deftere cönk denilir. Benzerliğinden ve şeklinden dolayı bu defterlere sığdırdı yahu danadili de denilmiştir. Bazı kayıtlarda cönk yerine beyaz-ı büzürg ifadesi kullanılmıştır. Aydınlar da bu defterlere sefine-kâri demişlerdir." (Kaya, 2019:1)

Merzifon Cönkü adını verdiğimiz eserin dış özellikleri şöyle sıralanabilir:

1. Benzerliği ve şekli dolayısıyla dana dili-sığır dili denilen şekle sahiptir. 10,5x25 ebatlarındadır. Derleyeni belli değildir. İstinsah tarihi kadedilmiştir.

2. Siyah mürekkeple yazılmış, okunaklı bir yazıya sahiptir. Yazı ta'liktir.

3. İlk sayfası ve sonlarda birkaç sayfası eksiktir.

4. Cilt cilt oluşturulan eserin ciltleri kalın biriple bağlanmıştır.

5. Esere sayfa sayısı verilmiştir. 112 sayfadır. Ancak bazı sayfalar kayıptır bazı sayfalar ise tek-

rarlanmıştır.

6. Cönkün kağıdı aharlıdır ve gayet sağlıklıdır. Filigranlı değil, sarı renkte kaba kağıttır.

7. Cönkün, genel durumuna ve öne çıkan şairlerin seçimine bakıldığında yaklaşık yüz yıllık olduğu tahmin edilebilir.

Cönkün içeriğinden de kısaca şöyle bahsedebiliriz:

1. Cönkte divan, semai, kalenteri, gazel, güfte, düstur, müfred ve satranç olmak üzere sekiz ayrı nazım şeklinde aruz ile yazılmış şiir mevcuttur.

2. Cönkteki 161 şiirin 98'i aruzla yazılmıştır.

3. Aruzla yazılan şiirlerin şairleri genelde halk şairleridir; ancak Bâkî gibi divan şairi olarak ünlenmiş şahıslardan da şiirler alınmıştır.

4. Cönkte 63 şiir hece ile yazılmıştır. Bunların çoğunluğu koşmadır. Ayrıca mani ve zencirî gibi örnekler de görülmektedir.

5. Cönkte toplam 32 şairden 161 şiir mevcuttur.

6. Tokatlı Nûrî cönkün en fazla şiiri aktarına şairidir. 36 şiirle en çok yeri o işgal eder. 18 hece, 18 aruz ile yazılmış şiiri mevcuttur.

7. Cönkün imlasının hatasız olması eserin divan şiirine vakıf birisi tarafından kaleme alındığını düşündürmektedir. Bu kişinin Merzifonlu bir şair olduğunu düşündüğümüz Fethî olması muhtemeldir.

8. Diğer şairlerin hece veya aruzla cönke alınan şiirleri ve sayıları şöyledir: Erzurumlu Emrah 3 hece, 8 aruz; Nazîf 1 hece, 9 aruz; Himmetî 1 hece, 2 aruz; Kerem 1 hece; Firâkî 1 hece; Ârif 11 aruz; Yesârî 1 hece, 3 aruz; Dertli 6 hece, 1 aruz; Şem'î 1 aruz; Gevherî 2 hece; Âşık Ömer 1 hece, 9 aruz; Hayrî 1 aruz; Visâlî 1 aruz, 1 hece; Zihnî 1 hece; Sürûrî 1 hece; Serbesî 1 aruz; Berkî(?) 1 aruz; Mısrî 1 aruz; Zahmî 1 aruz; Rızâ 1 aruz; Sabrî 8 aruz; Bâkî 3 aruz; Aşık Deli 1 hece; Feyzî 1 aruz; Bezmî 1 hece, 1 aruz; Gedâyî 2 hece; Fethî 5 hece Mahsunî 1 hece; Âşık Mustafa 1 hece; Cezbî 1 hece; Zahmî.

Cönke Merzifon Cönkü, adını vermemizin sebeplerini de şöyle izah edebiliriz:

Cönkü elde ettiğimiz sahafın ifadesi ile bu eser Merzifon'dan elde edilmiştir. Cönkün içindeki şiirlerden ikisinde Fethî adlı şair-ki bu şairin cönkü tertip ettiğini tahmin ediyoruz- Merzifonlu güzel "Gülfadik"ten bahsetmektedir.

'Arz-ı hâlim yâre bir bir söylesem (Cönk, 112)

Bülbül gibi artar zârım Gülfadik

'Aşkın deryâsını ben de boylasam

Haşre dek söyünmez nârım Gülfadik

Zeytun gözleriñe kırbân olayım (Cönk, 115)

Şehr-i Merzifonda civân Gülfadik

Mağv u helâkiñe dermân olayım

'Âşık oldum saña inan Gülfadik

Cönke Merzifon Cönkü adını vermemizin bir sebebi de Merzifonlu ünlü bir aile olan Taşan sülalesinin yetiştirdiği Eyüp Sabrî'nin şiirlerine özel bir gazâlîyât bölümü ayırıp bu şairi ön plana çıkarmasıdır. Orhan Bilgin'in bu şair hakkında yaptığı çalışmada belirttiği gibi bu şair, Merzifon'da yaşamış; genç yaşta ölmesine rağmen pek çok şair ile dost olmuş ve özellikle Tokatlı Nûrî'yi bu merkezde misafir etmiştir. "Tokatlı meşhur halk şairi Nûrî'yi sık sık Merzifon'a davet edip kendisiyle sohbet ve muşâ'arede bulunduğu bilinen Sabrî..." (Bilgin, 1992: 7)

Yukarıdaki sebeplerden, bu eserin, Eyüp Sabrî'nin edebî çevresinde bulunan Merzifonlu bir şair-ki bu Fethî olma ihtimali yüksektir- tarafından Merzifon'da tertip edildiği kanaati bizde hasıl olmuştur.

Cönke ad olarak koyduğumuz, "Merzifon Cönkü Bağlamında Hece-Aruz Kardeşliği" ibaresi ise, cönkte aruz ve hece ile neredeyse eşit sayıda şiire yer verilmesinden dolayıdır. Divan şairi Bâkî yanında, halk şairi olup aruzla yazan şairlerin şiirlerinden bol bol örnek vermesi, eserin bu yönünü ispatlamaktadır. Cönkte 98 aruz ölçüsü ile yazılan şiire karşılık 63 hece ile yazılmış şiir vardır. Hece olarak 56 koşma, 6 mani, 1 zencirî bulunan yazmada; aruzla, 26 divânî, 25 gazel, 14 sema'î, 13 kalenderî, 7 güfte, 1 santrancî, 11 müfred, 1 düstür bulunmaktadır.

Prof. Dr. Cemal Kurnaz (1997)'ın ısrarla üzerinde durduğu halk ve divan edebiyatı yakınlığı bu cönkle adeta gözle görünür bir hal almıştır.

Cönkte, adı herkes tarafından bilinen şairler yanında ismi hiç duyulmamış şairler de mevcuttur. Tokatlı Nûrî gibi meşhurlardan, Fethî, Serbesî gibi adı duyulmamış mahalli şairlere kadar pek çok şair bu cönkte yer almıştır. Ayrıca mahlas kısmı eksik olduğu için şairi tespit edilemeyen 6 şiir de mevcuttur.

Cönkte çözülmeyi bekleyen noktalardan birisi de, Filip şeklinde okuduğumuz bir şairin bulunmasıdır.

Hayâliñi bilen çokdur sırıña olmasun âğâh (Cönk 100)

Görenler methiñ eylesün kaşı siyâh gözi siyâh

Şuşatmış edirafiña yeñi yıldız cemâl-i mâh

Bu bî-çâre Filib hüsnüñ görüp didi maâşallah

Dudu dillim ince bellim kırkaram ayrılıñ benden

(بلف), şairin ismi eski yazı ile böyle yazılmıştır. Biz, Filib olarak okuduk; emin olmadığımız için isimsiz şiirler bölümüne kaydettik. Bu semâ'î-i müseddesde muhtemelen gayri-müslim şivesi dolayısıyla kapalı, açık hece farkı da doğurmuştur; bu da kalıp uyumsuzluklarını doğurmuştur. Merzifon'un gayri-müslim tebaanın yoğun yaşadığı bir yer olması, bu isimlendirmemizi doğrulayabilir diye düşünmekteyiz. Ayrıca Eyüp Sabrî'nin divançesinde "Ohannes" redifli bir şiir yazması da bizim bu fikrimizi desteklemektedir. (Bilgin, 1992: 44)

Bu şairlerin ve şiirlerin üzerine yapılan çalışma olup olmadığını tespit etmek ayrı bir çalışma konusu olduğu için biz, birkaç şairin şiirlerinin hangi kaynaktan bulunduğunu dipnot olarak göstermekle yetindik.

Cönkte Bulunan Şairler ve Şiirleri
(İlk Nazım Birimleri)

Erzurumlu Emrah'ın hece ölçüsü ile yazdığı şiirleri
(3 adet)

Koşma:

Ŧâ tıfildan berü ey gül-i ra'nâ (Cönk,38)

Bülbülüm gülşeni gözler gözlerim
Dünya güzel olsa bakmazam aşlâ
Sevdigim cinâmı gözler gözlerim
Koşma:
Sitem-kâr yâr ile ben geçinemem (Cönk, 52-53)
Felek başka kuluñ çırağ edindi
Ya bir hû çek oda yansun ben gibi
Ya sevdâsın başdan ırağ edindi
Koşma:
Gönül sevdi ammâ hıblar huyunu (Cönk, 88)
Cevr ü cefâsına liyâkat mı var
Ol şâh-ı hûbâna vaşf-ı hâlîmi
Dilden 'arz itmeye cesâret mi var
Erzurumlu Emrah'ın aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri
(8 adet)
Divânî:
Mey degil meyhâneye varmak merâkımdır benim
(Cönk, 2)
Meclis-i mestâneyi görmek merâkımdır benim
Sema'î:
Nigârâ süz-ı 'aşkıñla derûnum oda yanmışdır
(Cönk, 5)
Kalupdır bu şirin cânım kafesde o da yanmışdır
Kalenderî:
Yâ Rab beni ol gözleri mestâne kavuşdur (Cönk, 40)
Bimâr-i tenim luğ idicek ol câna kavuşdur
Gazel:
Ey şabâ var söyle derdim yâre Allah 'aşkına
(Cönk, 27)
Nâme-i zârım yetir gülzâre Allah 'aşkına
Gazel:
Ey muqaddes kudret ıssı hâlîku'l-ıesyâ hu dost
(Cönk, 98)
K'anı nûrdan kâ'inâtı var iden Mevlâ hu dost

Divân:
Bir perî peyker melek sîmâ güzellerden güzel
(Cönk, 98)
Hüsni-i a'lâ kâmeti bâlâ güzellerden güzel
Kalenderî:
Sevdim yine bir hûb-ı dilârâ pek iler mi (Cönk, 106)
Elbetde gönül vaşlımı ister de dilerdi
Kalenderî:
İtdi beni bir yâr-i perî şân iki yüzden (Cönk, 107)
Kâküllerin itdiği perîşân iki yüzden
Tokatlı Nûrî'nin hece ölçüsü ile yazdığı şiirleri
(18 adet)
Koşma:
Nerde kaldı seniñ ahd ü emânîñ (Cönk, 4)
Cân verince cevru oduyla yağan yâr
Yine îmâ eder kaşın kemânîñ
Kırpiklerin can evime çağan yâr
Koşma:
Başın için olsun seher yelleri (Cönk, 4)
Bir haber ver dâr-ı yâre gidersen
Bağ beni añar mı şirin dilleri
O kâkül-i müşki-bâre gidersen
Koşma:
Felek şaysız odlara yandım (Cönk, 5)
Pervâneniñ olsun nâr şimden gerü
Ben âb-ı vişâle kândım boyandım
Baña bu dert yeter kâr şimden gerü
Koşma:
Baña kan yutturur şahbâ-yı hicrân (Cönk, 9)
Bilmem bu hasretlik gider mi böyle
Ben mi tedbirimde eyledim noşşan
Yoksa tecelli-i kader mi böyle
Koşma:
Bülbül olub düşdüm kazâ-yı aşka (Cönk, 10)

Bir nev-nihal gül fidânîñ ucundan
Şaldım ser ü cânı belâ-yı aşğa
Melek-meşreb bir civânîñ ucundan
Koşma:
Ey hublarıñ şâhı serv-i bülendim (Cönk, 31)
Nedir bu sendeki divâne gözler
Ey lebleri şirin nâzik efendim
Eyledi bendesin şâhâne gözler
Koşma:
Gönül bir yâr sevdi 'âlem içinde (Cönk, 33)
Görenler o yâre disün mâşallah
Okunsun o yârin mâh-ı cemâli
Aşsenü'l-Hâlıkın tebârekallah
Koşma:
Devrine aldanma sen bu dünyânîñ (Cönk, 34)
Durmaz bir kararâ döner bu dünyâ
...
....
(Son dörtlük)
Nûrî bu menzile eyle bir tedbîr
'Âkıbet olusuñ dâmen-i esîr
Çünkü bu yerin ki adı oldu sır
Seni de yer vara vara bu dünyâ
Koşma:
Bize hicrân düşmüş kilik-i ezelden (Cönk, 35)
Levh üzere ismimiz qaralanınca
Yâr serde sevdâyı câme-i 'aşkıñ
Gösteririm pâre pârelenince
Koşma:
Zencir-i zülfünden bî-nevâ gönül (Cönk, 36)
Ne yüz buldı ne kırtuldu ne çâre
Bir seniñ yoluñda gülşen-i 'ömrü
Geçdi ğazellendi şoldı ne çâre
Koşma:

Ğarip gönüm sensiz ârâm eylemez (Cönk, 37)
Ya sen nice inliyorsuñ bensiz yar
Serv-i kaddiñ görüp hırâm eylemez
Kalem kaşı sîm gerdanı beşsiz yar
Koşma:
'Aceb ben ne didim o şive-kâre (Cönk, 39)
Yine bugün yüz göz egri kaç egri
Yıkılmış fesi çekmiş re's-i küffârı
Servi nâzım kesmiş zülfi baş egri
Koşma:
Bu süz-ı zulmetden dîvâne gönül (Cönk, 42)
Neyleyim bir kerre âzâd olaydı
Cevriyle yakılmış vîrâne gönül
Nâ'il-i vaşl olup âbâd olaydı
Koşma:
Ben tatlı cânımdan bezdim uşandım (Cönk, 44)
Geçmediñ cefâdan sen daha güzel
Sirişk-i la'limle kana boyandım
Bâri bir inşaf it bak bana güzel
Koşma:
'Ömrüm ikliminden olduq müberrâ (Cönk, 46)
Arada bir derd-i tecellî kaldı
Bize böyle diye tağdır-i Mevlâ
Anca bu hatırda tesellî kaldı
Koşma:
Sen bugün bir 'âdil 'âlî-himemiñ (Cönk, 53)
Bir avuç kanımdan geç efendim geç
Mürüvvet bahrisin şâhib-keremiñ
Bağma noğşânından geç efendim geç
Koşma:
Ğazân ile geçdi gülşen-i bostân (Cönk, 56)
Eyle derdli bülbül zâr Ğarîb Ğarîb
Ğarâba yüz tutdı bezm-i gülistân
Ağla şimden girü var Ğarîb Ğarîb

Koşma:

Biz bülbül-i bâğ-ı 'aşk-ı elest (Cönk, 64)

Vech-i bâkî gülsitâni bekleriz

Şarâb-ı elestden bir nice mestiz

Bahr-i dilden dil-feşânı bekleriz

Tokatlı Nûri'nin aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri

(18 adet)

Divânî:

Akdı zülfün kişveri ruhşâre devrân gösterir (Cönk, 2)

Esb-i nâzuñ halka-i devvâre devrân gösterir

Kalenderî:

Derd-i dilim açsam eger âh cânım efendim (Cönk, 6)

Bir derdim olur biñ kadar âh cânım efendim

Düstûr:

Yine aldı gam u efkâr dil-i dâğ-ı tenin (Cönk, 20)

Acıamaz mı yüregiñ merhametiñ yok mu seniñ

Ne revâ gönçaya cevri hele serv-i semeniñ

Acıamaz mı yüregin merhametiñ yok mu seniñ

Kalenderî:

Ey yâr beni sen âteş-i hicrâna bırakma (Cönk, 20)

Yağdıñ bu kadar bâri yeter cânımı yağma

(Ahmet Talat, 1933: 139)

Kalenderî:

Ey mâh-ı felek-câh-ı sipihriñ ceberûti (Cönk, 21)

Sensiñ bu hümâ-sâye-i mülküñ melekûti

(Ahmet Talat, 1933: 141)

Divân:

Rah-ı aşka itdi dil çün iktidâ yâ Rabbenâ (Cönk, 22)

Peyk-i tevfiķiñ ona kıl reh-nümâ yâ Rabbenâ

Divân:

Güller açdıķça ruh-ı zibâlarıñ dört beş bölük

(Cönk, 23)

Eksik olmaz bülbül-i şeydâlarıñ dört beş bölük

(Ahmet Talat, 1933: 112)

Semâ'î:

Sana ey mehlîkâ pek nâz ile bir nâme gönderdim

(Cönk, 23)

Seniñ billûrına lâyıķ mülevven câme gönderdim

Kalenderî:

Gel meclise şofi hele bir diñle bu sazı (Cönk, 25)

Fehm et ki bu saziñ nedir Allah niyâzi

Satrancî:

Ey cân-ı 'âlem her sırâ maħrem ve'y gönca gül-fem gâyet güzelsin (Cönk, 26)

Ey cân-ı 'âlem bir ince belsin her sırâ maħremsin bî-bedelsin

Gâyet güzelsin sen bî-bedelsin bir ince belsin tûl-i emelsin

(Ahmet Talat, 1933: 171)

Gazel: (Ahmet Talat, 1933: 119)

Ey heķim-i vaķt olan gel yanıma Allah için

(Cönk, 27)

Bir 'ilaç it derd-i bî-pâyânıma Allah için

Divân:

Nâle kıl ey dil bugün ehl-i şafâniñ zevki var

(Cönk, 29)

Ėandeler eyler gülistâni sivâniñ zevki var

Kalenderî:

Bülbül gibi gül gönca vü şâh-ı emelim yok

(Cönk, 39)

Derd-i dili tesķin idecek bir maħalim yok

Semâ'î:

Dem-i eşkim töķüp âh pâyına yüz sürdüğüm demler

(Cönk, 41)

Dilerdim yâri Ėaķdan ol vaķit aķşam karib olsa

Semâ'î:

Ferâgat eyle gel gönüm ümid-i vaşf-ı dilberden

(Cönk, 41)

Bilürsin ki vefâ gelmez cihân içre güzellerden

Semâ'î:

Hezâra âhı ğayri ol gül-i ħandâni çok görmez
(Cönk, 49)

Saĥurlarda varıp kûyundaki efgâmı çok görmez

Dîvan:

Seyre çık ey dil temâşâ it ne cândır çifteler
(Cönk, 56)

Dehrinde hem-tâsı yok nâzik-miyândır çifteler

Semâ'î-yi Müseddes:

Olupdur zât-ı pâkiñ Ħaĥ ħabîb-i Muştafâ cânâ
(Cönk, 95)

Zuhûruñ raĥmetullah-ı sebil kıldı Ħüdâ cânâ

Cemâl-i Pertev-i nûruñla doldı mâ-sivâ cânâ

Münevverdir yüzünden ser-be-ser 'arz u semâ cânâ

İki 'âlem bulupdur âb-ı rûyuñdan nümâ cânâ

Ki seniñ cümleñiñ sultânı faĥr-i enbiyâ cânâ

Nazîf'in hece ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)

Koşma:

İflaĥ olmam ben bu dertden ölüürüm (Cönk, 3)

Derdime bir çare bul ħara gözlüm

Ķorħarım ki ğurbet elde ħalırım

Yine görünmedi yol ħara gözlüm

Nazîf'in haruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (9 adet)

Gazel:

Virseler alma saña bir aĥçeye dünyâyı hep (Cönk,66)

Köhn olur her dem ħiyerseñ atlas-ı dîbâyı hep

Gazel:

Dâr-ı miĥnetde ferâĥ-yâb olması ağreb 'acîb

(Cönk, 67)

Fısk ile firdevse nâ'il olması ağreb 'acîb

Gazel:

Bu fenâ 'âlemde âyâ bilmedim bilmem ne var

(Cönk, 68)

Cân virüp 'arzuya dâ'im bilmedim bilmem ne var

Gazel:

Her ne geldi yâ gelür aĥvâlini Allâĥ bilür (Cönk, 68)

'Abdiniñ her kıldığın ef'âlini Allâĥ bilür

Gazel:

Ħâne-i ħalbi demâdem ħul yıĥar Allâĥ yapar
(Cönk, 69)

Dest-i kudretle binâyı ħul yıĥar Allâĥ yapar

Gazel:

Şem'a-yı nûr-ı hidâyet dâ'imâ par par yanar
(Cönk, 70)

Şemşir-i şân-ı şeri'at dâ'imâ par par yanar

Gazel:

Bir iki gün zevĥ için 'uĥbâyı taĥrîb eyleyüp
(Cönk, 71)

Ol 'adûnuñ teşviĥiyle râh-ı şeytân istemem

Gazel:

Bilmez evşâfiñ seniñ râhiñda ħurbân olmayan
(Cönk, 72)

'İzzetiñ fehm eylemez 'aşkıñla nâlân olmayan

Gazel:

Nâ'il olmaz feyz-i Ħaĥĥa dilde 'irfân olmadan
(Cönk, 73)

Gül açılmaz tâĥi ħalpede tâ ki bârân olmadan

Himmeti'nin hece ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)

Koşma:

Ķarib bülbül gibi artmaĥda zârım (Cönk, 50)

Ķonca gül-ruĥsârım nerededir şimdi

Giceler ħan döker çeşm-i giryânım

Nazlı şive-ħarım nerededir şimdi

Himmeti'nin aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (2 adet)

Dîvân:

Dehr içinde bir perî şûret ki gördüm nâzenîn

(Cönk, 8)

Bârekallah ĥüsnüne kıldım besendi âferîn

Semâ'î:

Çekilmiş kudreti Hâkdan cemâlîñ şevki bir perde
(Cönk, 94)

'Aceb hem-tâ olur mı hüsnîne bir ğayri dilberde
Fedâ cân eylerim elbet yolunda sen gibi merde
Neler var pek nazar kıl 'âşıkñ esrârına ebrde
Değil bir kimsede meylim fakat sen şûh-ı gül-terde
Bana rahm eyle sultânım perîşân hâlimi gör de
Kerem'in hece ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)

Koşma:

'Elâ gözlerine kurbân olduğum (Cönk, 106)
Hep seniñ derdiñe yanar ağlarım
Güllere 'arz idem 'arz-ı hâlimi
Elleriñ yanında görür ağlarım
Fırâkî'nin aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)

Gazel:

Coşdı gönlüm sel gibi çağlar o yârîñ semtine
(Cönk, 108)
Rûz u şeb muhâbetim bağlar o yârîñ semtine
Ârif'in aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (11 adet)

Güfte:

Aldı 'aqlım bir perî şûret bugün pek yandım âh
(Cönk, 10)

Mest olup kaldım görünce eyledi hâlim tebâh

Güfte:

Sa'îd olsun efendim 'abd-i mezîdin sa'îd olsun
(Cönk, 10)

Bu dil şevkinle ğamdan nâr-ı hasretten ba'îd olsun

Divân:

Esîr etdi dil-i divânesin ğisûlârın cânâ (Cönk,11)

Ne zâlimdür o çeşm ü ğamze-i cadûlârın cânâ

Divân:

Derd-i ğamdan dehrde bir kere âzâd olmadım
(Cönk, 12)

Günlerim ekdâr ile hep geçdi âbâd olmadım

Güfte:

Küçücüksün diyerek kaş-ı kemânım büyüdüñ
(Cönk, 13)

Uzayıp servi gibi tâze fidânım büyüdüñ

Güfte:

'Asker-i İslâma serdâr oldu gitdi dâverim (Cönk, 13)
Çok du'âlar eyleyip gönderdi anı enverim

Güfte:

Bahâr eyyâmı da gülşende feryâd-ı hezâr eyler
(Cönk, 13)

Döker yaşın gözünden rûz u şeb çok âh u zâr eyler

O mesken kendüye güyâ o bâğ-ı kâm-dâr eyler

Cigerden âh ider dâ'im hisâbın bî-şümâr eyler

Yeşil destâr içinden ğonce bir hoş âşikâr eyler

Görünce bülbül-i şeydâ figânı ihtiyâr eyler

Güfte:

Meclîsde bu şeb tûti semendân bana düşdi (Cönk, 15)
Sehminde şeker ruhları elvân bana düşdi

Gazel:

İşde geldim yâ İlahî baş açık divânına (Cönk, 16)

Beni (.....) itme el-amân hüsrânına

Güfte:

Ne gün teşrîfiñiz âyâ ne hoş geldiñ şafâ geldiñ
(Cönk, 17)

Çadimler başdınız bu yana hoş geldiñ şafâ geldiñ

Semâ'î:

Sükür olsun vücûd iklimime Rabbim şifâ verdi
(Cönk, 18)

Yatarken bî-mecâl hâlimde yekden bir devâ verdi

Yesârî'nin hece ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)

Koşma:

Göster cemâlîni köz gibi yüzüñ (Cönk, 43)

Dilber bu cemâlîñ mübtelâsiyuz

Merhâmet kâmidir alur büryâne
Gönüller şâhımñ âşinâsiyuz
Yesârî'nin aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (3 adet)
Semâ'î:
Didim cânâ ser-i zülfünde dil benddir boşanmaz ya
(Cönk, 20)
Dedi kûy-ı dilârâsından 'âşıklar uşanmaz ya
Semâ'î:
Ne bilem dâmen-i yardan kesildi bu elim yâ Rab
(Cönk, 48)
Revâ mı âhla zârdan şolsa gönca-yı gülüm yâ Rab
Kalenderî:
Tâkât mı kıllur bende-i üftâde efendim (Cönk, 86)
'Âşık olalı ben sana dünyâda efendim
Dertli'nin hece ölçüsü ile yazdığı şiirleri (6 adet)
Koşma:
Yâr neden tatlınır neden hoşlanır (Cönk, 24)
Bilmem bu yâr neniñ mübtelâsıdır
Gâh söğünür gönül gâh ateşlenir
Ne çâre çekmeyem 'aşk belâsıdır
Koşma:
Bir yere cem' olmuş birkaç 'âşıklar (Cönk, 36)
İnler birbirine meydân iderler
Mest-i elest olmuş kalb-i şâdıklar
Muhabbet sırrını nihân iderler
Koşma:
Hatırına düşüp şorarsa hâlim (Cönk, 43)
Kırpikleri siyâh kalem kaşlı yâr
Zikri fikri çıkmaz dilimden dâ'im
Anadan gülmedik garîb başlı yâr
Koşma:
İlâhî zulmete düşürüp yolum (Cönk, 84)
Mihnet-i dünyâyı bana (mı) virdiñ
Dergâhında nasıl bahtı kem kulum

Cevr ile cefâyı bana (mı) virdiñ
Koşma:
Leyle-i zulmetde pervâne diller (Cönk, 85)
Yanar nâr-ı 'aşka bir cevâp itmez
Feryâdı bülbülden şerm itdi güller
Meger itdigidinden yâr hicâp itmez
Dertli'nin aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)
Gazel: (Müseddes) (Arslan ve Doğan, 2009: 218)
'Arz-ı hâlim râya düşdüm çoğ efgân eyledim
(Cönk, 102)
Leyli-veş beyt-i hazinde hûn-ı giryân eyledim
Câme-i şabrım tıttup çâk-i girâbân eyledim
Şoyunup 'abdâl olup bu çeşmi gîrân eyledim
Kendimi 'aşkın yolunda şöyle kurbân eyledim
Gerden-i mecrûhımı kesdim kızıl kan eyledim
Şem'î'nin aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)
Divân:
Esmey bâd-ı şabâ zülf-i dilârâ şarşılır (Cönk, 24)
Deprenirse bir teli rûyunda dünyâ şarşılır
Gevherî'nin hece ölçüsü ile yazdığı şiirleri (2 adet)
Zencirî:
Figân eylesün yok yere bülbül (Cönk, 26)
Bülbül-i dal bilir gül kıymetini
Kıymetini kendi ne bilsin gönül
Gönül veren bilir dil kıymetini
Koşma:
Tecrübe eyledim kendimi gördüm (Cönk, 89)
Hercâî sevmeden gönül farımış
Ben kendimi 'âşık onu yâr dirdim
Ne ben 'âşık mışım ne ol yâr imiş
Aşık Ömer (Elçin, 1987)'in hece ölçüsü ile yazdığı
şiirleri (1 adet)
Koşma:
Diñle hasb-i hâlim benim efendim (Cönk, 109)

Yerden göge degin senden şikâyet
Yâ helâk iderim kendi kendimi
Yâ sen bu nâziñdan eyle ferâğat
Aşık Ömer'in aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (9 adet)
Dîvân:
Bir güzeller şâhı gördüm âyet-i kâdr-âne yüz
(Cönk, 28)
(Bir) Nazar kıldım (mâh) yüzüne sûre-i Raḥmâne
yüz
Bir iki âyet okudum gördüm anıñ emrini
'Aşk olan hemân bilsün sevdiğim civâne yüz
Dîvân:
Ey gönül deryâ-yı 'aşka dalmağa şüpheñ mi var
(Cönk, 31)
Feleğin tondan tona atmamaga şüphen mi var(?)
Dağıdup gülistan-ı 'ömrüm eserse bâd ecel
Şararup hazân misâli solmağa şüpheñ mi var
Dîvân:
Acıyın dostlar benim gül yüzlü yârim aldılar
(Cönk, 99)
Nice kan ağlamayayım çeşm-i siyâhım aldılar
Nice bu ḥûnî ḥarâmî tañrıdan ḥavf eylemez
El urup ḥançer taçılan toğrı şâhım aldılar
Dîvân:
Ben saña mübtelâ oldım cemâliñ görsem olmaz mı
(Cönk, 101)
Yanağın gül gül açılmış gülüñi dersem olmaz mı
Gazel:
Yâ İlâhî sen beni insâna muhtâc eyleme (Cönk, 103)
Olur olmaz nâ-ḥak-ı nâ-dâna muhtâc eyleme
Ol ḥabibiñ faḥr-i 'âlem Muştafâñıñ 'aşkına
Çâresüz kılup (da) dûşimâna muhtâc eyleme
Dîvân:
Ben saña gönül vireli bu cihânda gülmedim (Cönk,

110)
Geçdi 'ömrüm miñnet ile bir şafâsın görmedim
Başıma bunca felâket geldi ben uşlanmadım
Bed du 'â bilmem güzel Mevlâya şaldım ben seni
Dîvân:
Çün güzelim zülfi dâlim boyuna bakmak için
(Cönk, 111)
Bu vücudum şehri vîrân ḥâtırım yıkmak için
Âteş-i hicr ile dilber bağırmı yakmak için
Kaşlarıñ çifte ḥabanca sîneme çakmak için
Dir ki 'Ömer medḥ ideyim ḥublarıñ serdârını
Mâh cemâliñ görse 'aşık terk ider her varını
Dîvân:
Cân u dilden mâ'il oldum bu saçı Leylâya ben
(Cönk, 111)
Dili bülbül saçı sünbül kaşları zafrâya ben
Gice gündüz ḥasretinden ciğirim kan ağladı
Bir oñulmaz derde düşdüm uğradım ğavġâya ben
Hayrî'nin aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)
Dîvânî:
Bu reh-i 'aşk üzere hem-tâyı bulmağdır hüner
(Cönk, 29)
Nice ḥikmet içre dür-yektâyı bulmağdır hüner
(Bu) cihânda künc-kanâ'at mülkünün şâhı olup
Semt-i 'âlî devlet-i Dârâyı bulmağdır hüner
Visâli'nin aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)
Dîvân:
Kânde gitdi ol civânım gül-fidanım görmedim
(Cönk, 30)
Vech-i mürşid-i münevver bedr-i mâhım görmedim
Zihni'nin hece ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)
Koşma:
Kâtip sen yaz şabâ sen de kerem kıl (Cönk, 35)
Götür 'arz-ı ḥâlim yâre tez elden

- Nâzikdi efendim nezâketlü yaz
Gönderelim o dildâre tez elden
Sürûrî'nin hece ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)
Koşma:
Yeter cevri eylediñ ey ruh-ı mâhim (Cönk, 45)
Niceler bu tarz-ı revîşden geçdi
Sana kâr itmedi zerrece âhim
Yeter âhim kûh-ı keşîşden geçdi
Serbesî'nin aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)
Dîvân:
Ey perî bülbül gibi efkâre düşdüm gel yetiş
(Cönk, 48)
Akdı sel gibi hemân 'ummâna düşdüm gel yetiş
Tâ kıyâmet haşr olanda ağlaram Yâkub gibi
Hâzret-i Yûsuf gibi zindâne düşdüm gel yetiş
Berkî'nin(?) aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)
Semâ'î:
Gönül bu derd-i 'âlemde zekâvet olmamız yegdir
(Cönk, 55)
Merîten 'âli meşrebde letâfet olmamız yegdir
Mısırî'nin aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)
Gazel:
'İlim bahri vücûd esdâfınıñ dür dânesiyim ben
(Cönk, 57)
Ma'ârif kenz-i dil vaşşâfınıñ vîrânesiyim ben
Zahmî'nin aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)
Gazel-i Müseddes: (Arslan ve Doğan, 2009:772)
Dilâ tecdîd-i matem kıl bugün mah-ı Muharremdir
(Cönk, 58)
Melâik ins ile cinnî bugün hep ehl-i mâtemdir
Velâyet şâhınıñ yâ hû şehîd olduğu bu demdir
'Adüvv-i ekberim ancak benim bir iki âdemdir
Birisî Şimr-i Zülcevşen birisi İbn-i Mülcemdir
Bulara dâ'imâ la'net dimek mü'mîne elzemdir
Rızâ'nın aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)
Gazel:
Sofiyâ devrâna gel Allâh hû yâ hû diyü (Cönk, 64)
Şevk ile meydâne gel Allâh hû yâ hû diye
Sabrî'nin aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (8 adet)
Kalenderî: (Bilgin, 1992: 47)
Yandım o perî peykere hayfâ ele geçmez (Cönk, 74)
Eyler se de bakışları îmâ ele geçmez
Kalenderî: (Bilgin, 1992: 46)
İncitme beni ey güzelim cevriñi az it (Cönk, 74)
Gâh va'd ü vişâl eyle bana gâhice naz it
Gazel: (Bilgin, 1992: 23)
Âh kim sevdim diyü ol mâh-rûy-ı enveri (Cönk, 76)
Başıma ol dem nihâd oldu belânın efseri
Semâ'î: (Bilgin, 1992: 38)
Severseñ ger dilâ bir dilber-i derdân-ı devrân sev
(Cönk, 77)
Melâhat gülşeninde zîb-nevres verd-i hândân sev
Gazel: (Bilgin, 1992: 33)
Her gören ol dilberi tağyîr-i ahvâl eylemiş (Cönk, 77)
Fart-ı hayretten zebânın şöyle kim lâl eylemiş
Kalenderî: (Bilgin, 1992: 29)
Misliñ bulamam ey güzelim dehrde teksin
(Cönk, 90)
Sen sûret-i âdemde velî şûh-ı meleksin
Kalenderî: (Bilgin, 1992: 46)
Yâ Rab bu kuluñ fevz ü felâh semtine varmaz
(Cönk, 90)
Girdâb-ı ma'âşîye düşer kimse çıkarmaz
Semâ'î: (Bilgin, 1992: 36)
'Aceb bir ben miyim düçâr olan efğâna bilmem ki
(Cönk, 93)
Veyâ 'âlemde rûzî mi bu her insâna bilmem ki
Bâkî'nin aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (3 adet)

Gazel: (Küçük, 1994: 268)

Çeşm-i pür-hûnum yoluında eşk-bâr itsem gerek
(Cönk, 78)

Ayağın tozına gevherler nişâr itsem gerek

Gazel: (Küçük,1994: 260)

Câm la'liindir seniñ âyine rûy-ı enveriñ (Cönk, 79)

Adı var Câm-ı Cem ü Âyine-i İskenderiñ

Gazel: (Küçük, 1994: 151)

Göñül her nağme kim çeng-i ğamında ihtirâ' eyler
(Cönk, 94)

Koyup elden felekde Zühre sazazın istimâ' eyler

Aşık Deli'nin hece ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)

Koşma:

Ey ağalar ben bugün pür ayıldım (Cönk, 80)

Tağ başına tuman ne güzel uymuş

Şükür olsun ol yaradan Hüdâya

İmân dîn İslâma ne güzel uymuş

Feyzî'nin aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)

Gazel:

Dehr içinde mürşid-i dânyâyı bulmaqdır hüner

(Cönk, 81)

Öğrenüp dersin dil-i ma'nâyı bulmaqdır hüner

Bezmi'nin aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)

Müseddes:

İşitdim dilber-i ra'nâ bugünlerde kederlenmiş

(Cönk, 82)

Baňa cevr ü cefâ efzûn idüp her dem hünerlenmiş

Seniñ destinden ey dilber çhağ âdem degerlenmiş

Seni görmek için şâhım rakîbler hep siperlenmiş

Yanağın çevresi dilber siyâh beñler biberlenmiş

Bana emdirmediñ zâlim beyâz gerdân şekerlenmiş

Bezmi'nin hece ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)

Koşma:

Kemân ebrûlarıñ âhû gözleriñ (Cönk, 87)

Mecnûn gibi kılar divâne meni

'Âşıkı mest ider şirin sözleriñ

Rüsvâ-yı 'aşk ider cihâne meni

Gedâyî'nin hece ölçüsü ile yazdığı şiirleri (2 adet)

Koşma:

Sevdâ-yı 'aşkıñla tolanayım mı (Cönk, 91)

Böyle kalb-i mahzûn dideleri yaş

Ateş-i hicriñle çok yanayım mı

Rahm eyle hâlîme gel ey bağı taş

Koşma:

Gülşen-i 'âlemde ey gül-i ra'nâ (Cönk, 91)

Nedir çıtır pıtır bu sivilcikler

Demez âyetlerin okursun ammâ

Lâleler kan ağlar âh çeker güller

Fethî'nin hece ölçüsü ile yazdığı şiirleri (5 adet)

Koşma:

Bir lebleri ra'nâ geldi yanıma (Cönk, 92)

İtdi hâtemini bergüzâr baňa

İnşaf eyle dilber geriye kalma

İtdigin cefâlar yeter kâr baňa

Koşma:

'Arz-ı hâlîm yâre bir bir söylesem (Cönk, 112)

Bülbül gibi artar zârım Gülfadik

'Aşkıñ deryâsını ben de boylasam

Haşre dek söyünmez nârım Gülfadik

Koşma:

Ziyet-i dünyâyâ meyil mi virem (Cönk, 113)

Aldadır âdemi dünyâ naķışı

Vefâsızdır (gidip) gülün mi derem

Huzurunda vardır onuñ oynaşı

Koşma:

Âteş-i 'aşkıyla yanıp ağlarken (Cönk, 114)

Yandı ciger şimdi göz göz oldu gel

Nehr-i Ceyhûn gibi tırmaz çağlarken

Tolğa boyum aşup düpdüz oldı gel

Koşma:

Zeytun gözleriñe qurbân olayım (Cönk, 115)

Şehr-i Merzifonda civân Gülfadik

Maḥv u helâkiñe dermân olayım

‘Âşık oldum saña inan Gülfadik

Mahsûnî'nin hece ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)

Koşma:

Görelî çeşmiñi ey kaşı kemân (Cönk, 97)

Beñzetdim rûyını güle sevdiğim

Zerrece göğsünde yok mıdır îmân

‘Âşıkı güldürdün ele sevdiğim

Âşık Mustafa'nın aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri

(1 adet)

Gazel:

Çok zamândır intizârım kaşı yâyı görmedim

(Cönk, 104)

Yerde midir gökde midir ol hümâyı görmedim

Gün gibi bilmem (neden) ğam hânesin yüz (biñ) ider

Simlerî şems ü kâmerden hüsni ayı görmedim

Cezbi'nin hece ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)

Koşma:

Kemân ebrûlarıñ âhû gözleriñ (Cönk, 87)

Mecnûn gibi kılar dîvâne meni

‘Âşıkı mest ider şîrin sözleriñ

Rûsvâ-yı ‘aşk ider cihâne meni

Rızâ'nın aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)

Gazel:

Şofiyâ devrâna gel Allâh hû yâ hû diyü (Cönk, 64)

Şevk ile meydâne gel Allâh hû yâ hû diye

Zahmî'nin aruz ölçüsü ile yazdığı şiirleri (1 adet)

Gazel-i Müseddes (Arslan ve Doğan, 2009:772)

Dilâ tecdîd-i matem kıl bugün mah-ı Muḥarremdir

(Cönk, 58)

Melâik ins ile cinnî bugün hep ehl-i mâtemdir

Velâyet şâhınıñ yâ hû şehîd olduğu bu demdir

‘Adüv-i ekberim ancak benim bir iki âdemdir

Birisi Şimr-i zü'l-cevşen birisi İbn-i Mülcemdir

Bulara dâ'imâ la'net dimek mü'mîne elzemdir

Cönkte ayrıca 11 adet müfred, 6 adet mani mevcuttur.

Sonuç

Bu çalışmada, Merzifon Cönkü adını verdiğimiz ve şahsî kütüphanemizde bulunan yazma bir nüshayı tanıtmayı amaçladık. Cönklerin ve mecmuaların yeni şairler ve şiirler keşfetmek için en uygun eserler olduğu ve bu kaynakların tamamı gün yüzüne çıkmadan tam bir Türk edebiyatı tarihi yazılamayacağı bir gerçektir. Bu amaçla 32 şairin hece veya aruzla yazdığı nadide şiirleri içeren bu cönkün transkrip edilip bilim âlemine sunulması önem arz etmekteydi. Bu çalışmada eksik kalan yön, şairlerin tek tek ele alınması ve hakkında hiç çalışma bulunmayanların tespit edilmesidir. Makale boyutunu aşmak endişesi ile bu çalışmada sadece birkaç şair hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Ancak eserin kitap olarak yayınlanması ve detaylı incelenmesi sonucunda bilinmeyen birkaç şair ve sahibini arayan pek çok şiir ortaya çıkacaktır. Çalışmamıza, Merzifon Cönkü Bağlamında Hece-Aruz Kardeşliği adını vermemizin sebeplerini sunduk. Cönkü toplayan şahsın neredeyse aruz ve hece ile yazılan şiirleri eşit tercih etmesi bu kardeşliğin en canlı belirtisidir.

Cönkteki şairlerin şiirlerini, hece ve aruz ölçüsüne göre tasnif edilerek bu ilişki daha sarîh bir şekilde gözler önüne serilmiştir.

Kaynaklar

Arslan, Mehmet, Mehtap Doğan. Kerbelâ Merziyeleri. Ankara: Grafiker Yayınları, 2009.

Bilgin, Orhan. Merzifonlu İki Şair-Eyüp Sabrî-Hıfzî. İstanbul: Enderun Kitabevi, 1992.

Çankırılı Ahmet Talat. Tokatlı Nuri, Çankırı Matbaası, 1993.

Elçin, Şükrü. Âşık Ömer. Ankara: Kültür Ba-

kanlığı Yayınları, 1987.

Kaya, Doğan. Kültürümüzde Cönkler ve Sivas Kaynaklı Cönkler, s.1. http://turkoloji.cu.edu.tr/ HALK%20EDEBIYATI/dogan_kaya_conkler_ve_onemi.pdf (E.T.: 23.01.2019)

Köksal, Mehmet Fatih. Yâ Kebke-Mecmualar Arasında. İstanbul: Kesit Yayınları, 2016.

Köksal, Mehmet Fatih. Şiir Mecmuaların nemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP),https://mecmualar.tr.gg/MESTAP-Projesi-Hakk%26%23305%3Bnda.htm#_ftnref3 (E.T.: 15.02.2019)

Köksal, Mehmet Fatih, Mücahit Kaçar, Mevlt İlhan. Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu. İstanbul: Kesit, 2018.

Köktürk, Şahin. Cönklerden Bir Cönk Amasya Cnk. Samsun: e-yayınevi, 2007.

Kurnaz, Cemal. Trkden Gazele Halk ve Di- van Őiirinin MŐtstekleri zerine Bir Deneme. An- kara: Akçağ, 1997.

Küçük, Sabahattin. Baki Divanı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1994.

Merzifon Cnk (Cönk), Metin Hakverdioğlu ŐahŐi ktphanesi.

Yılmaz, Meltem. Cönkler zerine Yapılan a- lıŐmalar, SEDAF (35): 165-196, 2016.

MERZIFON’S CONK

Metin HAKVERDİOĞLU

Amasya niversty, metin.hakverdioglu@amasya.edu.tr

Hakverdioğlu, Metin. “Merzifon Cnk” idil, 57 (May 2019): s. 543-558. doi: 10.7816/idil-08-57-02

Abstract

Merzifon, the largest district of Amasya, has been an important cultural center for centuries. This center has a very important place in shaping our literary life and has liked many poets and poetry art lovers. The difference of Merzifon from Amasya is that it is a town and has a position to bring together folk poetry and divan poetry. Çorum, Kastamonu, Sinop, Samsun as a large settlement on the way to such centers has brought it to this position. The town served as a resting, breathing inn on the route of the folk poets. The fact that the poets living in the eighteenth and nineteenth centuries had to stop in this environment made Merzifon the center of poets and poetry lovers. Merzifon ‘s poets and art lovers did not make any mistakes in hosting the folk poets who came and went, so the attraction of the center increased. The prominent names such as Dertli, Emrah, Nr and Aşık mer accepted the invitation of Merzifonlu poets like Eyp Sabr and added color to the art life of the center. The manuscript that we have called Merzifon Cnk is a rare artifact created by this environment. The most interesting aspect of this work, which we have included in our library from Merzifon, is that the poems of the people and divan are recorded equally. There are dozens of poems written by folk poets as well as poems from the great divan poet like Bk. On the other hand, mani from koşma or dozens of poems have been brought together in this cnk. Of the thirty-two poets, the poet, containing 161 poems, concentrated on the poems of Tokatlı Nr. Poems, written in koşma and mani and divan, semai, kalenderi, satranc, gazel, şarkı written in aruz. The book has a total of 98 “aruz” poems and 63 “hece” poems. In this study, we aim to present the properties of the Merzifon Intensity and the first verse units of the poems it contains.

Keywords: Merzifon’s Cnk, Classical Turkish Poetry, Folk Poetry, Cnk, Hece Poetry Measure, Aruz Poetry Measure.

Article History:
Arrived: February 27 2019

Revised: March 1 2019

Accepted: March 4 2019